

ללי"ג דהא יש בה הנאת ישיבה כמ"ש התוס' בר"ה (דף כ"ח) ד"ה המורדר להכי מיקרי גזל דדמי לטלטלה להביא גזולות. ועוד דהא ר"א סובר דסוכה שאולה פסולה ובעי נמי לכס א"כ כשתוקף חבירו והוציאו מסוכתו מסתמא רוצה לקנותה להיות שלו לגמרי דבלא"ה לא יצא להכי מקרי סוכה גזולה. אבל באתרוג ביו"ט שני דשאל כשר ואינו רוצה לקנות גם ליכא אלא הנאת מצוה ומצות לל"ג יצא דלא מיקרי גזל. [ועיין בקצה"ח ריש הלכות גניבה שנסתפק בגנב ע"מ למיקט אי חייב באונסין או לא]:

ובזה יש לבאר הא דאמרינן בקידושין

(דף ס"ט) דאושפזיכנא דר' שמלאי ממזר הוה וא"ל אי אקדמתך טהרתינהו לבנך והיינו דהוי א"ל לישא שפחה. ודחי דלעולם לישא שפחה לכתחילה אינו יכול דר"ט דקאמר יכולין ממזרים ליטער היינו לישא שפחה הוא רק בדיעבד והא דקאמר שהי' יכול לטהר בניו דהוי אמר לו זיל ואזדבן בעבד עברי עיי"ש וקשה איך שרי לכתחילה לגנוב והא השתא איסור קא עביד דעבר אלא דלא תגנובו דכיון דאסור לישא שפחה בשביל לטהר זרעו פשיטא דאסור לגנוב

כדי לטהר זרעו ולפמ"ש אפ"ל דהוי אמר לו לגנוב ויהא דעתו להחזיר הגניבה אח"כ ולא יוריע להגנוב שרוצה להחזיר וימכר בע"ע בב"ד כדין ואח"כ יחזיר לו הגניבה. וכיון שאינו רוצה לקנות וגם לא יהנה מהגניבה לא עבר אלא דלא תגנובו. ואף דדרשינן בב"מ (דף ס"א) לא תגנוב ע"מ למיקט. מ"מ זהו דוקא אם כוונתו להקניט את חבירו. אבל זה שאין כוונתו להקניט רק להכשיר זרעו לא מיקרי גנב. שוב ראיתי בתוס' רי"ד שם שכ' וז"ל והאי דמשיאו עצה לגנוב אין איסור בדבר כיון שבדעתו לשלם ומתכוין להכשיר זרעו עכ"ל. ויותר נראה שהיה בדעתו להחזיר הגניבה עצמה בעין:

ולפענ"ד הי' נראה דגם לכתחילה רשאי ליקח אתרוג של חבירו ביו"ט

שני לצאת בו ולהחזירו אף שחבירו אומר שמקפיד ע"ז כההוא עובדא דר' שמלאי. ואף דגבי ציצית כ' הרא"ש בחולין פ' כל הבשר (דף ק"י)

הגה"ה

וכבר כתבנו דכל היכא דנהנה מיקרי גזל אפילו אם דעתו להחזיר משא"כ באתרוג דליכא הנאה אלא הנאת מצוה שרי היכא ורוצה להחזיר ואף דאפשר

דבאתרוג איכא הנאת ריח מ"מ הוא לא מכוין לזה ולא דמי לטלטלה להביא עלי' גזולות ושרי משום קיום המצוה. ולא שייך לומר גבי ציצית מללה"ג כיון דאיכא הנאת לבישה ועיקר מצות ציצית לא ניתן אלא על הבגד שלובש ונהנה ממנו בלבישה בגד זה חייבתו תורה בציצית וא"כ לא שייך לומר מללה"ג דהא אם לא מיקרי הנאת לבישה ליכא מצות ציצית ודו"ק:

נראה דגם בלילה אסור:

סימן מט

אסור החסמה

שאלה בדין ישיבת סוכה בעת ירידת הגשמים:

תשובה בסוכה (דף כ"ח) תנן ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתסרח המקפה משלו משל למה הד"ד לעבד שבה למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו ופרש"י שם כלומר כשירדו גשמים בחג סימן קללה הם. ובשו"ע אור"ח (סימן תרל"ט) ברמ"א שם כתב דכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא משם נקרא הדיוט ואינו מקבל שכר עיי"ש. וקשה לי ע"ז כיון דקיי"ל דעצי סוכה וכ"ש סכך גופא אסור בהנאה כל שכנה כדדריש ר"ע מקרא דחג הסוכות שבעת ימים לדי' בסוכה (דף ט') וא"כ איך מותר לישב בה בשעה שפטור מסוכה הא איסורא נמי איכא דמתהני מסוכה בעידן דליכא מצוה שפטור מחמת הגשמים. ואותן שיש להם גגות ומכסין בגג בשעת הגשמים נראה דאין חשש מה דמתהני ממנה דכיון שנפסלה הסוכה משום סוכה שתחת הבית מותר ליהנות ממנה מן התורה ודמי לנפלה הסוכה שכתב בטור (כסימן תרל"ח) דמותר מן התורה ואסור מדרבנן ואפשר דבכה"ג שירדו גשמים לא אסרו חכמים לישב בה. אבל האוכל בה אם לא נפסלה רק שירדו גשמים לכאורה יש כאן איסור תורה ועיין בר"ן (פ"ק דסוכה) דאף דליכא איסור הנאם אלא בעצים שהם כדי הכשר סוכה לבד מ"מ כשבנה כל הארבעה דפנות בבת אחת ולא בנה מתחילה שיעור הכשר סוכה לחוד אז כל הסוכה אסורה בהנאה אף שיש בה יותר מהכשר סוכה:

ולשיטת הרי"ף והרמב"ן דמהני תנאי גם בעצי סוכה אפשר לומר דדמי להתנה בפירוש שלא יחול עליה קדושה לאסור בהנאה בעת ירידת גשמים דהא כל אדם מסופק אם ירדו גשמים בחג ודמי לאומר איני בודל ממנה כל בהשמ"ש. אבל לשיטת הבעה"מ בביצה (דף ל"ב) והרשב"א בחידושו שם והרא"ש בתשובה (כלל כ"ד) דבעצי סוכה לא מהני תנאי כלל ובע"כ חל עליה קדושה כשישב בה כמו שכארנו לעיל בתשובה ודאי דאסור לישב בה בעת